

Motion till riksdagen 2023/24:815

av Jonathan Svensson (S)

Kommunalt veto vid utökning och nyetablering av friskolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ha veto vid utökning och nyetablering av friskolor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är Sveriges 290 kommuner som är ansvariga för stora delar av vårt gemensamma utbildningssystem, särskilt för grundskolan. Den kommunala verksamheten tar fram planer för utveckling av skolstrukturen inom sitt geografiska område. Vid planering av kommunens skolstruktur tar man hänsyn till den demografiska utvecklingen i olika kommundelar, pendlings- och flyttmönster samt eventuella planer på nybyggnation. Utifrån denna plan dimensionerar man antalet och storleken på skolorna i kommunen. Planeringshorisonten är ofta lång och planeringen noggrann, detta då investeringar i form av exempelvis nybyggda skolor är dyra och svåra att bygga om i efterhand.

I dagsläget är det möjligt för en friskoleaktör att etablera sig på en plats eller vid ett tillfälle som kommunen ej har planerat för. Friskolan kan då locka elever från andra kommunala skolor, vilket kan lämna tomma skolbänkar i de kommunala skolorna. Samma problem kan också förekomma vid utökning av skolplatser i en friskola. Ytterligare utmaningar med fria friskoleetableringar är att det riskerar att skapa en skev socioekonomisk fördelning mellan olika skolenheter.

Denna överetablering av skolplatser innebär att de skolor som dimensionerats för ett visst antal elever inte fylls fullt ut. Kommunen har dimensionerat för ett visst antal elever, och det innebär att man förberett för ett visst antal skolbänkar, en viss personalstyrka och en viss täthet i elevhälsan som sedan inte nyttjas i den grad som var planerat. Detta är ingen effektiv användning av samhällets gemensamma skattepengar. Det är därför av vikt att kommuner ges möjlighet att inneha en vetorätt vid planerade utökningar eller nyetableringar av friskolor.

Jonathan Svensson (S)